

INTERNATIONAL JOURNAL OF FIELD EDUCATION

Evaluation of Classroom Teachers' Behaviors Within Scope of the Professional Ethical Principles According to the Perceptions of School Directors*

Erkan BERDİBEK¹

Dicle University, Institute of educational sciences, Educational Management Discipline
Orcid id: 0000-0002-5719-055X

Cemal AKÜZÜM²

Dicle University, Ziya Gökalp Education Faculty, Basic Education Department
Orcid id: 0000-0001-8011-6027

ABSTRACT

In this study, it was aimed to research the adoption level of school teachers for the behaviors within scope of the professional ethical principles, based on the perceptions of school directors working in elementary schools (primary and secondary schools) containing classroom teachers. This study, which was designed in general screening model, consists of 544 school directors working in official elementary schools located in the central districts of Diyarbakır province (Bağlar, Kayapınar, Sur, Yenişehir) in the academic year of 2016-2017. Meanwhile, the sampling comprises 313 school directors who work in 196 elementary education institutions selected with the "criterion sampling" method which is among the aimed sampling methods. "Professional Ethical Principles Scale" comprising 6 factors and 71 items developed by Manalova (2010) was used for the research data. The data obtained from the study were analyzed by using SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) package program. T-test, One-Way variance analysis (One-Way ANOVA), Kruskal-Wallis H test and Mann-Whitney U tests were employed for independent samples in the analysis and interpretation of the data. The results of the research reveal that according to the perceptions of school administrators, classroom teachers adopt the behaviors within the scope of professional ethical principles at a high level. In addition, significant differences were found between school administrators' perceptions of classroom teachers' levels of adopting behaviors within the scope of professional ethical principles, according to

ARTICLE INFO

Received: 03.10.2021
Published online:
31.12.2021

* This research has been supported by Dicle University Scientific Research Projects Coordination Unit. Project Number: ZGEF.16.013, Year: 2019.

¹ Grad. Student, erkan.berdibek@gmail.com

² Corresponding author:

Assoc. Prof. Dr
cemal.akuzum@dicle.edu.tr
0412241100-8882

the variables of age, professional seniority, location of the school and educational status.

Key Words: Ethical, morality, professional ethical, classroom teacher, school director.

Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Etik İlkeleri Kapsamındaki Davranışlarının Okul Yöneticilerinin Algılarına Göre Değerlendirilmesi*

Erkan BERDİBEK¹

*Dicle Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi Bilim Dalı
Orcid id: 0000-0002-5719-055X*

Cemal AKÜZÜM²

*Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü
Orcid id: 0000-0001-8011-6027*

ÖZET

Bu çalışmada, bünyesinde sınıf öğretmeni bulduran ilköğretim kurumlarında (ilkokul ve ortaokul) görev yapan okul yöneticilerinin algılarına göre, sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışları benimseme düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Genel tarama modelinde tasarlanan çalışmanın evrenini, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Diyarbakır ili merkez ilçelerinde bulunan (Bağlar, Kayapınar, Sur, Yenişehir) resmi ilköğretim kurumlarında görev yapan 544 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Örneklemini ise, amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan “ölçüt örnekleme” yöntemi ile seçilen 196 ilköğretim kurumunda görev yapan 313 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Araştırma verileri, Manalova (2010) tarafından geliştirilen 6 faktör ve 71 maddeden oluşan “Mesleki Etik İlkeler Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen verilerin çözümlenmesi SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) paket programından yararlanılarak yapılmıştır. Verilerin analizi ve yorumunda bağımsız örneklemler için t-testi, tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA), Kruskal-Wallis H testi ve Mann-Whitney U testinden yararlanılmıştır. Araştırma sonuçları, okul yöneticilerinin algılarına göre sınıf öğretmenleri mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışları üst düzeyde benimsediklerini ortaya koymaktadır. Ayrıca, okul yöneticilerinin, sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkeleri kapsamındaki davranışları benimseme düzeylerine ilişkin algıları arasında yaş, mesleki kıdem, okulun bulunduğu yer ve öğrenim durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar saptanmıştır.

MAKALE BİLGİSİ

*Alınma
Tarihi:03.10.2021
Çevrimiçi yayınlanma
tarihi: 31.12.2021*

* Bu araştırma, Dicle Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi Koordinatörlüğü'nce desteklenmiştir. Proje Numarası: ZGEF.16.013, Yıl: 2019.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, erkan.berdibek@gmail.com

² Sorumlu yazar iletişim bilgileri:

Doç. Dr.

cemal.akuzum@dicle.edu.tr

0412241100-8882

Anahtar Kelimeler: Etik, ahlâk, mesleki etik, sınıf öğretmeni, okul yöneticisi.

Giriş

İnsanı yaşamı boyunca etkileyen ve belli davranışlar kazandırmaya çalışan eğitimin temel yapı taşlarından biri, okuldur. Okul, kişinin aile sınırları dışına çıktığı, sosyalleşebildiği ve kendine yeni değerler katabildiği ilk çevredir. Okul öncesi eğitimin zorunlu olmadığı ülkemizde çocukların davranışlarını şekillendirecek, onlara rol model olacak ve onları okulda ilk karşılayacaklardan biri sınıf öğretmenidir. Sınıf öğretmeni, öğrencinin sadece öğretim görevini üstlenen bir çalışan olmaktan ziyade onları hayata hazırlayan, ilgi ve becerilerine göre yöneltme faaliyetlerinde bulunan ve onlara yeni ufuklar açan bir rehberdir.

Tüm çocukların hayatında izler bırakan sınıf öğretmenlerinin doğru izler bırakabilmesi için uyması gereken kurallar vardır. Sınıf öğretmenleri, sınıf içerisinde; mesleğine verdiği önem, öğrencilerine verdiği değer, öğrencilerine karşı tutum ve davranışları ile sınıf dışında ise; doğru, topluma örnek, demokratik tutum ve davranışlara sahip, söz ve eylemlerinde tutarlı ve dürüst oluşu ile geleceğimiz olan öğrencilere model olurlar. Okuldan başlayarak kazanılan bu tutum ve davranışlar, toplumun “ahlak”, “etik” ve “mesleki etik” kavramlarını özümsemesine yardımcı olur.

Türk Dil Kurumu'nun tanımına göre ahlak, bir toplum içinde kişilerin uymak zorunda oldukları davranış biçimleri ile kurallardır (TDK, 2017). Ayrıca ahlak, insanlar arası ilişkilerde davranış ve tutumlara ilişkin geçerli, çeşitli değer yargı sistemleri olarak tanımlanırken (Kuçuradi, 2009) doğru-yanlış, iyi-kötü, erdem ve kusurları ile davranışları ve davranışların sonuçlarını değerlendiren ahlak, felsefi olarak etik kavramına bağlıdır (Nuttall, 1997).

Ahlak felsefesi yani etik ise, başlı başına ahlakı konu olarak ele alan bir felsefe dalıdır. Etik kavramı, günlük dilde çoğu zaman ahlak anlamında kullanılmaktadır. Bilimsel metinlerde etik bazen töre ile de aynı anlamda kullanılmaktadır. Töre, ahlak ve etik kavramlarının ortak yanı, bireylerin birbirlerine karşı davranış kurallarını, birbirleriyle olan ilişkilerini kimi zaman yerel kimi zaman evrensel normlarda düzenleyen davranış ilkelerini içermektedir (Akarsu, 1997). Etik, insanların kurduğu bireysel ve toplumsal ilişkilerin temelini oluşturan değerleri, normları, kuralları, doğru-yanlış ya da iyi-kötü gibi ahlaksal açıdan eleştiren bir felsefe disiplini (İnal, 1996), insanın yapıp etmelerini özel problem alanı olarak araştıran, bu alanın varlık nitelikleri ile bu alanı yöneten ilkelerin, değerlerin, insanın yapıp etmelerinin bağımlı ya da bağımsız olduklarını inceleyen bir disiplin (Mengüşoğlu, 1997) ve herhangi bir türden ahlak geliştirmekten ziyade, ahlaki bağlantıların niteliği üzerinde genel bir görüş elde etmek isteyen bir felsefe dalıdır (Poyraz, 1996). Bilimsel metinlerde de çokça karıştırılan ahlak ile etiği birbirinden ayıran en temel fark ahlakın yerel konulardan, törelerden esinlenerek oluşması iken, etiğin evrensel konuları temel almasıdır.

Etik sözcüğü, Yunanca “karakter” anlamına gelen “ethos” sözcüğünden türetilmiştir. Ethos'tan

türetilen “ethics” kavramı da ideal ve soyut olana işaret eder. Bu anlamda etik, toplumda yaygın olan ahlak kurallarından daha özel ve felsefidir. Etiğin ilgi alanı, insanın bütün davranışlarının ve eylemlerinin temelini araştırılmasıdır (Aydın, 2012). Etik kavramının ilk ne zaman kullanıldığı tam olarak bilinmese de iyi-kötü kavramının, doğru-yanlış olgularının insan tarafından algılanmasıyla etik kavramının oluşumunun aynı döneme denk geldiği düşünülmektedir.

Ocak (2011)’a göre, yalın etik olarak bilinen ahlak felsefesi, eski Yunan ile başlar. Bu bilim dalının ilk temsilcileri Sophistler, Sokrat, Sokrat okulunun diğer temsilcileri olan Eflatun, Aristoteles, Epikür, Stoacılar’dır. Doğu felsefesinde (İslam inancı) ise etik kavramı yerine ahlak sözcüğü kullanılır. İslam ahlak anlayışının temel dayanağı Kur’ân ve sünnettir. Bu iki kaynak, İslam ahlak anlayışının sınırlarını, neyin doğru neyin yanlış veya neyin iyi neyin kötü olduğunu kesin çizgilerle belirlemiştir. Doğuda, ahlak felsefesi yani etiğin temsilcileri Farabi, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, Yunus Emre’dir (Çağrı, 1989).

Etik, sadece bireylerin davranış ve tutumlarından ibaret değildir. İnsanlarla ilgili olan her konuda etiğe ihtiyaç vardır. Doğrudan doğruya insanlarla ilgili mesleklerde de uyulması gereken kuralları vardır. Bunlar meslek etiği veya mesleki etik olarak adlandırılmaktadır. Her toplumda meslekler, insanların yararlanacakları mal ve hizmetleri üretirler. Ancak her meslekte insanlara zararlı olabilecek girişimleri önlemek amacıyla konmuş, üyelerin etkinliklerini sınırlayan bazı kuralları vardır. Şen (1998)’e göre, genel anlamda etiğin bir bölümü olan meslek etiğini de kendi içinde bölümlere ayırmak mümkündür. İcra edilen mesleğin türüne göre tıp etiği, bilim etiği, basın etiği, ticaret etiği, yargı etiği, eğitim etiği, çevre etiği, sanat etiği vb. adını alan meslek etiği genellikle o mesleğe mensup kişilerin meslekleriyle ilgili eylemlerinde dikkat etmesi gereken kuralları içermektedir. Eğitim etiği, meslek olarak diğer mesleklerin temelini oluşturur. Çünkü eğitimin temel yapı taşlarından biri olan öğretmenlik, tüm mesleklerin öğreticisidir. Bu bağlamda meslek etiğinin olmazsa olmazı, eğitim etiğidir.

Eğitim, insanın tüm yaşam alanlarını bir şekilde sokmaya çalışan süreçtir. Etik ise insanın “Ne yapmalıyım? ve Nasıl yapmalıyım?” sorularına vermeye çalıştığı yanıttır (Aydın, 2006). Eğitim kavramının etik anlamda analizi yapılırken, terbiye başka bir ifadeyle edep sözcüğünün öğretme, alıştırma, talim ve terbiye etme gibi anlamlara karşılık gelecek şekilde kullanıldığı söylenebilmektedir. Böyle bir anlama gelen eğitim kavramı köken olarak eğitilenlere biçim verme, onları disiplin altına alma doğru bir ifadeyle kontrol etme olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu anlamda eğitim anlayışı, eğitilenden çok eğitene ya da eğitilene verilmek istenen biçimi temel almaktadır (Yayla, 2011). Bir süreç olan eğitimin birçok paydaşı vardır. Öğretmen, öğrenci, aile ve çevre bunlardan bazılarıdır. Eğitim olgusunun temel yapı taşlarının başında ise bu eğitimi veren kişiler yani öğretmenler gelmektedir. Eğitimin kendi içinde etik değerleri olduğu gibi bir meslek olarak öğretmenlik mesleğinin de bazı değer yargıları vardır.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 43. Maddesinde; “*Öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üstlenen özel bir ihtisas mesleğidir*” denilmektedir. Mustafa Kemal Atatürk’ün “*Öğretmenler; yeni nesli, Cumhuriyeti, fedakâr öğretmen ve eğitimcilerini, sizler yetiştireceksiniz ve yeni nesil, sizin eseriniz olacaktır.*” sözünden anlaşılacağı üzere öğretmenlik, geleceği şekillendiren mesleklerin başında gelir. Öğretmen yeni nesilleri yetiştirirken başta kendi eksikliklerinin farkında olup onları düzeltme

yoluna gitmelidir. Bunun için öğretmenlerin kendi değer sistemlerinin ne olduğu önemlidir. Obuz (2009)'un ifade ettiği gibi, öğretmenlik mesleki etik ilkeleri olarak belirlenen bu değer sisteminin yazılı veya sözlü kuralları öğretmenlerin neleri yapıp yapmaması konusunda sınırları belirleyen bir kılavuzdur. Meslek etik ilkeleri, rehberlik etme anlamında öğretmenler için önemli bir kaynak oluşturmaktadır.

Diğer meslek gruplarında olması gerektiği gibi öğretmenlerin de sahip olması gereken temel ahlaki ve etik değerler mevcuttur. Bu etik değerler genel hatlarıyla aşağıda verildiği gibi sınıflandırılmaktadır (Kıroğlu ve Elma, 2009);

* Dürüstlük	* Başkalarına yardım etme
* Doğruluk	* Başkalarına saygı gösterme
* Vatandaşlık sorumluluğu	* Adalet
* Sorumluluk	* Mükemmeliyeti arama
*Sadakat	* Söz tutmadır.

Tüm öğrencilerin hatırladığı, hayatlarında izler bırakan ve okul ile ilk tanıştıklarında kendilerini karşılayan öğretmen grubu, sınıf öğretmenleridir. Öğretmenlik mesleği etik değerlerini özümsemiş olan sınıf öğretmenin temel amacı, birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar olan süreçte sadece öğretimi amaçlayıp öğrenciyi bilgiyle donatmak değildir. Davranış bakımından başarılı ve ahlak yönünden gelişmiş bir öğretmen, sergileyeceği tutum ile öğrencilerin değer bakımından gelişimini sağlamakla da görevlidir. Etik kavramının 21. yüzyıl dünyasında öğrenci, öğretmen veya toplum için ne kadar önemli olduğu bilinmektedir.

Alan yazında öğretmenlerin etik davranışlarını inceleyen araştırma sonuçları; öğretmenlerin etik değerlere bağlılıklarını yüksek düzeyde gördüklerini (Kırcı, 2014; Şengül, 2013), mesleki etik ilkelere yüksek düzeyde uyduklarını (Arğa, 2012; Örenel, 2005; Özbek, 2003; Sakin, 2007) ve mesleki etik ilkeleri “tamamen” benimsediklerini (Gündüz ve Coşkun, 2011; Manolova, 2011) göstermektedir. Buna karşın, bu mesleği profesyonel manada yerine getiren bireylerin “öğretmenlik meslek etiğinin” gerektirdiği donanımına sahip olmaları gerektiğine yönelik çalışmalarda ise; öğretmenlerin meslek etik değerlerini, mesleki uygulamalardaki önceliklerini ve mesleki etik uygulamalara verilen önemin yetersiz olduğunu, geleneksel ön yargılara dayalı tutumlar ve nesnellikten uzak bakış açılarına sahip, profesyonel meslek anlayışının henüz oluşmadığını (Kurtulan 2007), öğretmenlerin etik kavramının bilgisine sahip olmadıkları, etiği ahlak kavramı olarak ifade ettikleri ve iki kavram arasındaki farkı ifade edemedikleri (Şakar 2010), mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin, etik değerlere ilişkin algılarının, kıdemlilere göre daha olumsuz olduğu belirlenmiştir (Şişman ve Acat, 2003). Öğrencilerin algılarını konu edinen araştırma sonuçları ise öğrencilerin, öğretmenlerin mesleki etik düzeyleri ile mesleki etik ilkelere uymalarını yüksek düzeyde algıladıkları (Altinkurt ve Yılmaz, 2011; Arğa, 2012; Aydoğan, 2011; Coşkun, 2016; Gündüz ve Coşkun, 2012; Kırcı, 2014; Örenel, 2005) görülmüştür. Alan yazınında konunun ele alınışı bakımından çalışmalar incelendiğinde, öğretmenlerin algılarına göre okul yöneticilerinin etik davranışları ve etik liderlik özelliklerini konu edinen birçok çalışma (Atlar, 2015; Bahçeci, 2014; Börü, 2015; Erdoğan, 2016; Kaçay, 2015; Kalaz, 2016; Konak, 2014; Mertler, 2015; Toksoy, 2011; Toytok, 2014; Yabin, 2015)

olmasına karşın, okul yöneticilerinin algıları dikkate alınarak sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkeleri kapsamındaki davranışları hakkında herhangi bir araştırmaya ulaşılamamıştır.

Sonuç olarak, sınıf öğretmenleri, belirli yaş grubunda bulunan öğrencilerin bazen ailelerinden bile daha fazla zaman geçirdiği profesyonel öğreticilerdir. Görevini eksiksiz bir biçimde yerine getirmeye çalışan sınıf öğretmenleri olduğu gibi öğretmenlik mesleğine karşı gerekli bağlılığı hissedemeyen sınıf öğretmenleri de bu mesleğin içerisinde yer almaktadır. Bu araştırma ile okul yöneticilerinin algılarına göre sınıf öğretmenlerinin; mesleğine ve meslektaşlarına ne derece saygılı, topluma ve okula ne derece bağlı, öğrenci ve veli üzerinde ne derece etkili olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, bünyesinde sınıf öğretmeni bulunduran ilköğretim kurumlarında (ilkokul ve ortaokul) görev yapan okul yöneticilerinin algılarına göre, sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışları benimseme düzeylerini incelemektir. Bu temel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okul yöneticilerinin algılarına göre, sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışları hangi düzeyde benimsemektedirler?
2. Sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışları benimseme düzeylerine ilişkin olarak okul yöneticilerinin algıları arasında;
 - a. Cinsiyet,
 - b. Yaş,
 - c. Görev türü,
 - d. Mesleki kıdem,
 - e. Yöneticilikteki görev süresi,
 - f. Öğrenim durumu,
 - g. Okulun bulunduğu ilçe,
 - h. Okulun bulunduğu yer değişkenlerine göre anlamlı farklılık var mıdır?

Yöntem

Model

Bu araştırma, genel tarama modelinde yapılmıştır. Genel tarama modeli, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak örneklem üzerinde yapılacak taramadır. Bu tarama, izleme ya da kesit alma yaklaşımıyla yapılır. Araştırmada kullanılan izleme yaklaşımında zamansal bir gelişim ya da değişimi belirlemek istenen değişken; aynı eleman ya da birimler üzerinde belli bir başlangıç noktasından alınarak sürekli ya da belirli aralıklarla gözlenir. Derinliğine ve genişliğine kapsamlı gözlemler yapılmak istendiğinde özellikle kullanılabilir bir yaklaşımdır. Öyle ki izlemeyi bazen bir araştırmacı tamamlayamaz, bir diğeri devam eder (Karasar, 2002). Bu yönteme dayanan araştırmalarda durum nedir, neredeyiz, ne yapmak istiyoruz, nereye, hangi

yöne gitmeliyiz, oraya nasıl gideriz gibi sorulara mevcut zaman kesiti içinde olduğu düşünülen verilere dayanılarak cevap bulmak istenir (Kaptan,1998).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Diyarbakır ili merkez ilçelerinde (Bağlar, Kayapınar, Sur, Yenişehir) **bulunan** 247 resmi ilköğretim kurumunda (ilkokul ve ortaokul) görev yapan 544 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Örneklemi ise, amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan “ölçüt örnekleme” yöntemi ile seçilmiştir. Ölçüt örnekleme yöntemindeki temel anlayış, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır. Burada sözü edilen ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir ya da daha önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmanın temel ölçütünü küme örnekleme birimi dikkate alınarak, okul yöneticilerinin algıları temelinde sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışları benimseme düzeyleri incelendiğinden, **Millî** Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ilköğretim kurumlarında (ilkokul veya ortaokul) bünyesinde sınıf öğretmenlerinin görev yapması, başka bir ifade ile ilköğretimin 1. kademesinin bulunması ölçütü oluşturmaktadır. Bu temel ölçüt doğrultusunda, örnekleme yer alan 247 ilköğretim kurumu ile bu kurumlarda görev yapan 544 okul yöneticisinin tamamına ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu amaçla 196 ilköğretim kurumunda görev yapan 403 okul yöneticisine ölçek uygulanmış, 313 ölçek geri dönmüş ve tamamı analize dâhil edilmiştir. Bu durumda örneklemin evreni temsil etme oranı %74,08'tür (Tablo 1).

Tablo 1. Araştırma Evreni, Örneklem ve Dönen Ölçek Sayısı

Araştırma Evreni	Bünyesinde Sınıf Öğretmeni Bulunan Okul Sayısı	Araştırma Evrenindeki Yönetici Sayısı	Dağıtılan Ölçek Sayısı	Dönen Ölçek Sayısı
Bağlar	69	152	131	128
Kayapınar	43	94	80	66
Sur	90	197	113	69
Yenişehir	45	101	79	50
Toplam	247	544	403	313

Tablo 2’de ise örneklem grubunu oluşturan okul yöneticilerinin demografik bilgileri yer almaktadır. Cinsiyet değişkenine göre yöneticilerin 73’ü (%23,3) kadın, 240’ı (%76,7) ise erkeklerden oluşmaktadır. Görüldüğü üzere erkek okul yöneticileri çoğunluktadır. Araştırmaya katılan yöneticilerin yaş değişkenine göre dağılımları incelendiğinde; okul yöneticilerinin 65’i (%20,8) 30 ve daha az yaş grubunda yer alırken, 144’ü (%46) 31-40 yaş grubunda yer almakta ve son olarak 104’ü (%33,2) 41 ve üzeri yaş grubunda yer almaktadır. Okul yöneticilerinin büyük çoğunluğu 40 yaşın altında yer almaktadır. Katılımcıların görevlerindeki mesleki kıdem değişkenine göre dağılımları incelendiğinde; okul yöneticilerinin 88’i (%28,1) 10 yıl ve daha az mesleki kıdeme sahipken, 131’i (%41,9) 11-20 yıl, 68’i (%21,7) 21-30 yıl ve 26’sı (%8,3) ise 31 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahiptir. Tablo 4’te de görüleceği üzere, araştırmaya katılanların büyük çoğunluğu 20 yıl ve daha az mesleki kıdeme sahiptir. Okul yöneticilerinin

öğrenim durumu değişkenine göre dağılımları incelendiğinde; yöneticilerin 273'ü (%87,2) lisans, 40'ı (%12,8) ise lisansüstü eğitim almış yöneticilerden oluşmaktadır. **Tablo 2** analiz edildiğinde, lisans mezunu okul yöneticilerinin çoğunlukta olduğu anlaşılmaktadır. Okul yöneticilerinin okulun bulunduğu yer değişkenine göre dağılımları incelendiğinde; yöneticilerin 157'si (%50,2) ilçe merkezinde, 156'sı (%49,8) ise köyde görev yapan okul yöneticilerinden oluşmaktadır.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Okul Yöneticilerinin Demografik Nitelikleri

Demografik Nitelik	Gruplar	N	%
Cinsiyet	Kadın	73	23.3
	Erkek	240	76.7
	Toplam	313	100.0
Yaş	30 yaş ve daha fazla	65	20.8
	31-40 yaş	144	46.0
	41 yaş ve üzeri	104	33.2
	Toplam	313	100.0
Mesleki Kıdem	10 yıl ve daha az	88	28.1
	11-20 yıl	131	41.9
	21-30 yıl	68	21.7
	31 yıl ve üzeri	26	8.3
	Toplam	313	100.0
Öğrenim Durumu	Lisans	273	87.2
	Lisansüstü	40	12.8
	Toplam	313	100.0
Okulun Bulunduğu Yer	İlçe Merkezi	157	50.2
	Köy	156	49.8
	Toplam	313	100.0

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, Manalova (2011) tarafından ilköğretim öğretmenlerinin uyması gereken mesleki etik ilkeleri belirlemek amacıyla geliştirdiği “Mesleki Etik İlkeler Ölçeği” kullanılmıştır. Mesleki Etik İlkeler Ölçeği; topluma yönelik mesleki etik ilkeler (7madde), okula yönelik mesleki etik ilkeler (8 madde), mesleğe yönelik mesleki etik ilkeler (12 madde), meslektaşlara yönelik mesleki etik ilkeler (11 madde), öğrencilere yönelik mesleki etik ilkeler (21 madde) ve velilere yönelik mesleki etik ilkeler (12 madde) olmak üzere toplam 6 faktör ve 71 maddeden oluşmaktadır. Veri toplama aracındaki soruların cevap seçenekleri ve bu seçeneklere verilen değerler; “Tamamen” (5), “Büyük Ölçüde” (4), “Orta” (3), “Az” (2), “Hiçbir zaman” (1) puan olarak belirlenmiştir. Katılımcı grupların görüşlerinin yorumlanmasında bu puanların aritmetik ortalamalarından yararlanılmıştır. Ortalamalardan çıkan düzeylerin yer aldığı aralıklar, en düşük değer 1 ile en yüksek değer 5 arasındaki seri genişliğinin seçenek sayısına bölümü ile elde edilmiştir. Manalova (2011) tarafından yapılan araştırmada, ölçeğin topluma yönelik mesleki etik ilkeler alt boyutunun güvenilirlik katsayısı

.923, okula yönelik mesleki etik ilkeler alt boyutunun güvenilirlik katsayısı .858, mesleğe yönelik mesleki etik ilkeler alt boyutunun güvenilirlik katsayısı .931, meslektaşlara yönelik mesleki etik ilkeler alt boyutunun güvenilirlik katsayısı .927, öğrencilere yönelik mesleki etik ilkeler alt boyutunun güvenilirlik katsayısı .948, velilere yönelik mesleki etik ilkeler alt boyutunun güvenilirlik katsayısı .834 olarak hesaplanmıştır.

Bu çalışmada kullanılan veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel değişkenlerin belirlenmesine ilişkin araştırmacılar tarafından oluşturulan kişisel bilgi formunda katılımcıların “cinsiyet”, “yaş”, “mesleki kıdem”, “öğrenim durumu”, “okulun bulunduğu yer ile ilgili bilgiler yer almaktadır. İkinci bölümde ise Öğretmenlik Mesleği Etik İlkeler Ölçeğinin 6 faktöründe bulunan 71 maddenin tamamı kullanılmıştır.

Bu araştırmada ölçeklerin güvenilirliğini test etmek amacıyla, diğer bir deyişle ölçeğin iç tutarlılığını belirlemek için güvenilirlik analiz yapılmıştır. Cronbach alpha güvenilirlik katsayısı, ölçeğin test puanları arasındaki iç tutarlılığının bir ölçüsüdür. Bu değer .70 ve üzeri değerde olması test güvenilirliği için yeterli kabul edilmektedir (Büyüköztürk, 2011).

“Mesleki Etik İlkeler Ölçeği” iç tutarlılığı için Cronbach-Alpha katsayıları hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 3’de verilmiştir. Elde edilen verilere göre; topluma yönelik boyutunda .87, okula yönelik boyutunda .80, mesleğe yönelik boyutunda .90, meslektaşlara yönelik boyutunda .93, öğrencilere yönelik boyutunda .95, velilere yönelik boyutunda .90 ve tüm ölçeğin Cronbach-Alpha katsayısı da .96 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 3. Mesleki Etik İlkeler Ölçeğinin Alt Boyutları ve Cronbach-Alpha Katsayıları

Boyutlar	Boyutlarla İlgili Maddeler	Cronbach Alpha Katsayıları
ToplumaYönelik	1-2-3-4-5-6-7	.87
OkulaYönelik	8-9-10-11-12-13-14-15	.80
MesleğeYönelik	16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27	.90
MeslektaşlaraYönelik	28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38	.93
ÖğrencilereYönelik	39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59	.95
VelilereYönelik	60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71	.90
Toplam	71 madde	.96

Verilerin Toplanması ve Analizi

Açıklamalara uygun olarak doldurulan ölçekler değerlendirilmeye alınmıştır. Veriler bilgisayar ortamında SPSS istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin demografik özelliklerinin betimlenmesinde; yüzde (%) ve frekans(f) gibi betimsel istatistiklerden yararlanılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkeleri kapsamındaki davranışlarının okul yöneticilerinin algılarına göre ne düzeyde olduğunun belirlenebilmesi için ölçeğin her bir alt boyutunda ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Son olarak okul yöneticilerinin, sınıf **öğretmenlerin** mesleki etik ilkeleri benimseme düzeylerine ilişkin algıları demografik değişkenlere göre incelemek için; cinsiyet ve okulun bulunduğu yer değişkenleri için bağımsız örneklem için t testi, yaş değişkeni için

tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA), mesleki kıdem değişkenleri için Kruskal-Wallis H testleri ve öğrenim durumu değişkeni için Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Denek grupları arasında anlamlı farklılık olması durumunda, bu anlamlı farklılığın hangi denek grupları arasında gerçekleştiğini belirleyebilmek için Tukey sınaması ve Mann-Whitney U sınaması ile çoklu karşılaştırmalar yapılmıştır. Gerçekleştirilen analizlerin manidar olup olmadığının belirlenmesinde $p < 0.05$ anlamlılık değeri dikkate alınmıştır. Araştırmada kullanılan Likert tipi ölçek için kişilerin verilen önermelerle ilgili görüşlerini, çok olumsuzdan çok olumluya kadar sıralanan seçenekleri kullanarak belirtmeleri istenmiştir. Ölçek ifadelerinin değerlendirilmesinde Tablo 4'teki kriterler esas alınmıştır.

Tablo 4. *Araştırma Ölçeğindeki Derecelendirme Seçeneklerinin Puanlara Göre Dağılımı*

Seçenekler	Puanlar	Puan Aralığı	Ölçek Değerlendirme
Hiçbiri	1	1.00-1.80	Yetersiz
Az	2	1.80-2.60	Alt Düzey
Orta	3	2.61-3.40	Orta Düzey
BüyükÖlçüde	4	3.41-4.20	Üst Düzey
Tamamen	5	4.21-5.00	Çok Üst Düzey

Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde, verilerin çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Okul Yöneticilerinin, Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Etik İlkeler Kapsamındaki Davranışlarına İlişkin Boyutlar Temelinde Genel Algılarına Göre Bulgular

Okul yöneticilerinin, sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışlarına ilişkin algılarının boyutlar temelinde genel katılımları incelendiğinde, okul yöneticileri, sınıf öğretmenlerinin en yüksek düzeyde benimsedikleri mesleki etik ilkenin okula yönelik mesleki ilkeler ($\bar{x}=4.20$) olduğunu düşünürken, en düşük düzeyde ise meslektaşlara yönelik mesleki etik ilkeleri ($\bar{x}=3.86$) benimsediklerini düşünmektedirler. Diğer mesleki etik ilkeleri ise azalan bir sırada sırasıyla; topluma yönelik mesleki etik ilkeler ($\bar{x}=4.13$), öğrencilere yönelik mesleki etik ilkeler ($\bar{x}=4.13$), velilere yönelik mesleki etik ilkeler ($\bar{x}=4.05$) ve mesleğe yönelik mesleki etik ilkeler ($\bar{x}=3.99$) olduğu anlaşılmaktadır (Tablo 5).

Tablo 5. *Okul Yöneticilerinin, Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Etik İlkeler Kapsamındaki Davranışlarına İlişkin Algılarına Ait Betimsel İstatistikler*

Boyutlar	N	\bar{x}	SS	SH	Yorum
Topluma Yönelik	313	4.13	.52	.03	Üst düzey
Okula Yönelik	313	4.20	.50	.03	Üst düzey
Mesleğe Yönelik	313	3.99	.50	.03	Üst düzey
Meslektaşlara Yönelik	313	3.86	.61	.03	Üst düzey

Öğrencilere Yönelik	313	4.13	.51	.03	Üst düzey
Velilere Yönelik	313	4.05	.54	.03	Üst düzey
Toplam	313	4.10	.51	.03	Üst düzey

Ayrıca puan ortalamaları dikkate alınarak bir değerlendirme yapıldığında, okul yöneticilerinin algılarına göre sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkeler kapsamındaki topluma yönelik, okula yönelik, mesleğe yönelik, meslektaşlara yönelik, öğrencilere yönelik ve velilere yönelik mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışları “üst düzeyde” benimsediklerini düşünmekle beraber, mesleki etik ilkelerin toplamına yönelik genel katılımlarının da üst düzeyde ($\bar{x}=4.10$) olduğu anlaşılmaktadır (Tablo 5).

Cinsiyet Değişkenine Göre Bulgular

Okul yöneticilerinin, sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışları benimsemelerine ilişkin algılarının cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan ilişkisiz örneklem için t testine göre; topluma yönelik mesleki etik ilkeler [$t_{(311)}= 0.54, p>0.05$], okula yönelik mesleki etik ilkeler [$t_{(311)}= 1.51, p>0.05$], mesleğe yönelik mesleki etik ilkeler [$t_{(311)}= 1.87, p>0.05$], meslektaşlara yönelik mesleki etik ilkeler [$t_{(311)}= 1.36, p>0.05$], öğrencilere yönelik mesleki etik ilkeler [$t_{(311)}= 0.89, p>0.05$] ve velilere yönelik mesleki etik ilkeler [$t_{(311)}= 1.33, p>0.05$] boyutlarında erkek okul yöneticilerinin test puan ortalamaları ile kadın okul yöneticilerinin test puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p> 0.05$). Bu bulgu, okul yöneticilerinin mesleki etik ilkeleri benimsemeye ilişkin algıları ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını göstermektedir (Tablo 6).

Tablo 6. Okul Yöneticilerinin, Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Etik İlkeler Kapsamındaki Davranışlarına İlişkin Algılarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Gruplar	N	\bar{X}	SS	t	sd	P
Topluma Yönelik	A) Kadın	73	4.16	.52	.54	311	.59
	B) Erkek	240	4.13	.51			
	Toplam	313					
Okula Yönelik	A) Kadın	73	4.27	.52	1.51	311	.13
	B) Erkek	240	4.17	.49			
	Toplam	313					
Mesleğe Yönelik	A) Kadın	73	4.09	.49	1.87	311	.06
	B) Erkek	240	3.96	.51			
	Toplam	313					
Meslektaşlara Yönelik	A) Kadın	73	3.95	.52	1.51	311	.13
	B) Erkek	240	3.84	.63			
	Toplam	313					
Öğrencilere Yönelik	A) Kadın	73	4.18	.51	.89	311	.37
	B) Erkek	240	4.12	.51			
	Toplam	313					
Velilere Yönelik	A) Kadın	73	4.12	.53	1.33	311	.18
	B) Erkek	240	4.03	.55			
	Toplam	313					

P<0.05

Boyutlara ilişkin cinsiyet değişkeni bakımından yönetici algıları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiş olmakla beraber, kadın okul yöneticileri yukarıdaki boyutların tamamında sınıf öğretmenlerinin etik ilkeleri benimsemelerine yönelik katılım düzeylerinin daha yüksek düzeyde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Tablo 6).

Yaş Değişkenine Göre Bulgular

Farklı üç yaş grubundaki okul yöneticilerinin, sınıf öğretmenlerin mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışları benimsemelerine ilişkin algıları arasında anlamlı fark olup olmadığını sınamak için, yaşlarına göre oluşturulan grupların görüşlerinin ortalamaları ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile karşılaştırılmıştır (Tablo 7).

Tablo 7. *Okul Yöneticilerinin, Sınıf Öğretmenlerin Mesleki Etik İlkeler Kapsamındaki Davranışlarına İlişkin Algılarının Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırılması*

Boyutlar	Gruplar	N	\bar{X}	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı fark (Tukey)
Topluma Yönelik	A) 30 yaş ve daha az	65	3.97	Gruplar arası	3.205	2	1.602	6.23	.00*	C-A C-B
	B) 31-40 yaş	144	4.12							
	C) 41 yaş ve üzeri	104	4.25	Gruplar içi	79.708	310	.257			
	Toplam	313	4.13	82.913	312					
Okula Yönelik	A) 30 yaş ve daha az	65	4.16	Gruplar arası	.176	2	.088	.35	.70	-
	B) 31-40 yaş	144	4.19							
	C) 41 yaş ve üzeri	104	4.23	Gruplar içi	77.896	310	.251			
	Toplam	313	4.20	78.072	312					
Mesleğe Yönelik	A) 30 yaş ve daha az	65	4.07	Gruplar arası	.930	2	.465	1.84	.16	-
	B) 31-40 yaş	144	3.93							
	C) 41 yaş ve üzeri	104	4.02	Gruplar içi	78.175	310	.252			
	Toplam	313	3.99	79.105	312					
Meslektaşaya Yönelik	A) 30 yaş ve daha az	65	3.96	Gruplar arası	.817	2	.408	1.10	.33	-
	B) 31-40 yaş	144	3.84							
	C) 41 yaş ve üzeri	104	3.83	Gruplar içi	114.987	310	.371			
	Toplam	313	3.86	115.804	312					
Öğrencilere Yönelik	A) 30 yaş ve daha az	65	4.13	Gruplar arası	.075	2	.037	.14	.87	-
	B) 31-40 yaş	144	4.12							
	C) 41 yaş ve üzeri	104	4.15	Gruplar içi	81.207	310	.262			
	Toplam	313	4.13	81.281	312					
Velilere Yönelik	A) 30 yaş ve daha az	65	4.13	Gruplar arası	.650	2	.325	1.10	.33	-
	B) 31-40 yaş	144	4.01							
	C) 41 yaş ve üzeri	104	4.05	Gruplar içi	91.778	310	.296			
	Toplam	313	4.05	115.804	312					

P<0.05

Analiz sonuçları, sadece topluma yönelik mesleki etik ilkeler [$F_{(2-312)} = 6.23, p < 0.05$] boyutunda, okul yöneticilerinin algıları arasında yaşları bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Başka bir deyişle, okul yöneticilerinin topluma yönelik mesleki etik ilkelere ilişkin algıları, yaşlarına bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Birimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Tukey testi sonucunda; “41 ve üzeri” yaş grubundaki okul yöneticileri ile “30 yaş ve daha az” ve “31-40 yaş” gruplarındaki okul yöneticileri arasında anlamlı farkın olduğu görülmüştür ($p = .00$). Buna göre, 41 yaş ve üzeri ($\bar{x}_C = 4,25$) okul yöneticilerinin, 30 yaş ve daha az ($\bar{x}_A = 3,97$) ve 31-40 yaş ($\bar{x}_B = 4,12$) okul yöneticilerine nazaran, sınıf öğretmenlerinin topluma yönelik mesleki etik ilkeleri benimsemelerine ilişkin algılarının daha yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 7).

Mesleki etik ilkelere ilişkin; okula yönelik mesleki etik ilkeler [$F_{(2-312)} = 0,35; p > 0.05$], mesleğe yönelik mesleki etik ilkeler [$F_{(2-312)} = 0,16; p > 0.05$], meslektaşına yönelik mesleki etik ilkeler [$F_{(2-312)} = 0,33; p > 0.05$], öğrencilere yönelik mesleki etik ilkeler [$F_{(2-312)} = 0,87; p > 0.05$] ve velilere yönelik mesleki etik ilkeler [$F_{(2-312)} = 0,33; p > 0.05$] boyutlarında ise okul yöneticilerinin algıları arasında yaşları bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir (Tablo 7).

Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Bulgular

Mesleki kıdem değişkenine göre gruplandırılmış okul yöneticilerinin, sınıf öğretmenlerin mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışları benimsemelerine ilişkin algılarının Kruskal Wallis-H testi sonuçları Tablo 8’de verilmiştir. Analiz sonuçları, araştırmaya katılan yöneticilerin topluma yönelik mesleki etik ilkeler [$\chi^2_{(3)} = 18.978, p < 0.05$] boyutundaki algılarının, mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir biçimde farklılaştığını göstermektedir. Mann-Whitney U testi ile yapılan çoklu karşılaştırmalar sonucunda anlamlı farkın, “21-30 yıl” ve “31 yıl ve üzeri” mesleki kıdeme sahip okul yöneticileri ile “10 yıl ve daha az” kıdeme sahip okul yöneticileri arasında olduğu görülmektedir. Meslektaşlara yönelik mesleki etik ilkeler [$\chi^2_{(3)} = 9.054, p < 0.05$] boyutunda da okul yöneticilerinin algıları arasında anlamlı farklılık görülmüştür. Yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda anlamlı farkın, “10 yıl ve daha az”, “11-20 yıl”, “21-30 yıl” mesleki kıdeme sahip okul yöneticileri ile “31 yıl ve üzeri” mesleki kıdeme sahip okul yöneticileri arasında olduğu görülmektedir (Tablo 8).

Elde edilen bulguların yanı sıra, okul yöneticilerinin okula yönelik mesleki etik ilkeler [$\chi^2_{(3)} = 1.859, p > 0.05$], mesleğe yönelik mesleki etik ilkeler [$\chi^2_{(3)} = 4.902, p > 0.05$], öğrencilere yönelik mesleki etik ilkeler [$\chi^2_{(3)} = 2.181, p > 0.05$] ve velilere yönelik mesleki etik ilkeler [$\chi^2_{(3)} = 2.265, p > 0.05$] boyutlarındaki görüşlerinin ise mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir (Tablo 8).

Topluma yönelik mesleki etik ilkeler boyutundaki farklılıklar dikkate alındığında, sınıf öğretmenlerinin topluma yönelik mesleki etik ilkeleri benimseme durumu bakımından mesleki kıdemi yüksek olan okul yöneticilerinin algıları, mesleki kıdemi düşük olan okul yöneticilerinin algılarından daha yüksektir. Meslektaşlara yönelik mesleki etik ilkeler boyutundan çıkarılan sonuç ise, sınıf öğretmenlerinin meslektaşlara yönelik mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışları, mesleki kıdemi düşük (“10 yıl ve daha az”, “11-20 yıl”, “21-30 yıl”) okul

yöneticileri tarafından olumlu algılanırken mesleki kıdemi yüksek “31 yıl ve üzeri” okul yöneticileri tarafından daha az olumlu algılandığı anlaşılmaktadır (Tablo 8).

Tablo 8. Okul Yöneticilerinin, Sınıf Öğretmenlerin Mesleki Etik İlkeler Kapsamındaki Davranışlarına İlişkin Algılarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Gruplar	N	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark (Mann Whitney-U)
Topluma Yönelik	A) 10 yıl ve daha az	88	132.59	3	18.978	.00	C-A D-A
	B) 11-20 yıl	131	152.34				
	C) 21-30 yıl	68	177.86				
	D) 31 yıl ve üzeri	26	208.58				
	Toplam	313					
Okula Yönelik	A) 10 yıl ve daha az	88	149.18	3	1.859	.60	-
	B) 11-20 yıl	131	158.16				
	C) 21-30 yıl	68	157.58				
	D) 31 yıl ve üzeri	26	176.12				
	Toplam	313					
Mesleğe Yönelik	A) 10 yıl ve daha az	88	169.91	3	4.902	.18	-
	B) 11-20 yıl	131	148.05				
	C) 21-30 yıl	68	165.15				
	D) 31 yıl ve üzeri	26	137.12				
	Toplam	313					
Meslektaşına Yönelik	A) 10 yıl ve daha az	88	171.49	3	9.054	.03	A-D B-D C-D
	B) 11-20 yıl	131	155.58				
	C) 21-30 yıl	68	158.57				
	D) 31 yıl ve üzeri	26	111.02				
	Toplam	313					
Öğrencilere Yönelik	A) 10 yıl ve daha az	88	159.14	3	2.181	.54	-
	B) 11-20 yıl	131	157.04				
	C) 21-30 yıl	68	163.26				
	D) 31 yıl ve üzeri	26	133.17				
	Toplam	313					
Velilere Yönelik	A) 10 yıl ve daha az	88	169.24	3	2.265	.52	-
	B) 11-20 yıl	131	152.87				
	C) 21-30 yıl	68	151.26				
	D) 31 yıl ve üzeri	26	151.38				
	Toplam	313					

P<0.05

Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Bulgular ve Yorumu

Öğrenim durumu değişkenine göre gruplandırılmış okul yöneticilerinin, sınıf öğretmenlerin mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışları benimsemelerine ilişkin algıları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için yapılan Mann-Whitney U testinin sonuçlarına göre; mesleğe yönelik etik ilkeler [U=3665.50; p<0.05] ve meslektaşlara yönelik etik ilkeler [U=4223.00; p<0.05] boyutlarında okul yöneticilerinin öğrenim durumlarına göre algıları arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür (Tablo 9).

Elde edilen bulgunun yanı sıra; topluma yönelik mesleki etik ilkeler [U=4768.50; p>0.05], okula yönelik mesleki etik ilkeler [U=5152.00; p>.05], öğrencilere yönelik mesleki etik ilkeler [U=4491.50; p>0.05] ve velilere yönelik mesleki etik ilkeler [U=4790.00; p>0.05] boyutlarında okul yöneticilerinin algıları arasında öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir (Tablo 9).

Gruplara ait sıra ortalamaları incelendiğinde, lisans öğrenim düzeyine sahip okul yöneticilerinin, lisansüstü eğitim düzeyine sahip okul yöneticilerine nazaran yukarıda bahsi geçen tüm boyutlarda, sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkeleri benimsemelerine yönelik algılarının daha yüksek düzeyde olduğu anlaşılmaktadır (Tablo 9).

Tablo 9. Okul Yöneticilerinin, Sınıf Öğretmenlerin Mesleki Etik İlkeler Kapsamındaki Davranışlarına İlişkin Algılarının Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Gruplar	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Topluma Yönelik	A) Lisans	273	159.53	43552.50	4768.500	.19
	B) Lisansüstü	40	139.71	5588.50		
	Toplam	313				
Okula Yönelik	A) Lisans	273	158.13	43169.00	5152.000	.56
	B) Lisansüstü	40	149.30	5972.00		
	Toplam	313				
Mesleğe Yönelik	A) Lisans	273	163.57	44655.50	3665.500	.00*
	B) Lisansüstü	40	112.14	4485.50		
	Toplam	313				
Meslektaş Yönelik	A) Lisans	273	161.53	44098.00	4223.000	.02*
	B) Lisansüstü	40	126.08	5043.00		
	Toplam	313				
Öğrencilere Yönelik	A) Lisans	273	160.55	43829.50	4491.500	.07
	B) Lisansüstü	40	132.79	5311.50		
	Toplam	313				
Velilere Yönelik	A) Lisans	273	159.45	43531.00	479.000	.21
	B) Lisansüstü	40	140.25	5610.00		
	Toplam	313				

P<0.05

Okulun Bulunduğu Yer Değişkenine Göre Bulgular

Okul yöneticilerinin, sınıf öğretmenlerin mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışları benimsemelerine ilişkin algılarının okulun bulunduğu yer değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan ilişkisiz örneklem için t testine göre, topluma yönelik mesleki etik ilkeler boyutunda ilçe merkezinde görev yapan yöneticilerin test puan ortalamaları ($\bar{x}_A=4.07$) ile köyde görev yapan yöneticilerin test puan ortalamaları ($\bar{x}_B=4.20$) arasında, köyde görev yapan yöneticilerin lehine anlamlı bir farklılık görülmüştür [$t_{(311)}=-2.24, p<0,05$]. Bu bulgu yöneticilerin, sınıf öğretmenlerinin topluma yönelik mesleki etik ilkeleri benimsemelerine ilişkin görüşleri ile okulun bulunduğu yer değişkeni arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Buna göre, köy okullarında görev yapan yöneticilerin, ilçe merkezindeki okullarda görev yapan yöneticilere nazaran, sınıf öğretmenlerinin topluma yönelik mesleki etik ilkelere daha çok uygun davrandıklarını düşündükleri görülmektedir (Tablo 10).

Elde edilen bulguların yanı sıra, okula yönelik mesleki etik ilkeler [$t_{(311)}=-1.12, p>0.05$], mesleğe yönelik mesleki etik ilkeler [$t_{(311)}=0.05, p>0.05$], meslektaşlara yönelik mesleki etik ilkeler [$t_{(311)}=1.24, p>0,05$], öğrencilere yönelik mesleki etik ilkeler [$t_{(311)}=-0.27, p<0,05$] ve velilere yönelik mesleki etik ilkeler [$t_{(311)}=0.50, p>0,05$] boyutlarında ilçe merkezinde görev yapan okul yöneticileri ile köyde görev yapan okul yöneticilerinin algıları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0.05$).

Tablo 10. Okul Yöneticilerinin, Sınıf Öğretmenlerin Mesleki Etik İlkeler Kapsamındaki Davranışlarına İlişkin Algılarının Okulun Bulunduğu Yer Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Gruplar	N	\bar{X}	SS	Sd	t	P
Topluma Yönelik	A) İlçe Merkezi	157	4.07	.52	311	-2.24	.03*
	B) Köy	156	4.20	.50			
	Toplam	313					
Okula Yönelik	A) İlçe Merkezi	157	4.16	.52	311	-1.12	.26
	B) Köy	156	4.23	.48			
	Toplam	313					
Mesleğe Yönelik	A) İlçe Merkezi	157	3.99	.48	311	.05	.96
	B) Köy	156	3.99	.53			
	Toplam	313					
Meslektaşlara Yönelik	A) İlçe Merkezi	157	3.91	.56	311	1.24	.21
	B) Köy	156	3.82	.65			
	Toplam	313					
Öğrencilere Yönelik	A) İlçe Merkezi	157	4.12	.47	311	-.27	.79
	B) Köy	156	4.14	.55			
	Toplam	313					
Velilere Yönelik	A) İlçe Merkezi	157	4.06	.53	311	.50	.61
	B) Köy	156	4.03	.56			
	Toplam	313					

P<0.05

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada, resmi ilköğretim kurumlarında görev yapan okul yöneticilerinin algıları temelinde, sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkeleri kapsamındaki davranışları incelenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin “okula yönelik, öğrencilere yönelik, topluma yönelik, velilere yönelik, mesleğe yönelik ve meslektaşlara yönelik” mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışları

benimseme durumları, yönetici algılarına göre hem boyutlar temelinde genel benimsenme düzeyleri açısından hem de cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, öğrenim durumu ve okulun bulunduğu yer bağımsız değişkenleri açılarından incelenmiş ve sonuçlar aşağıda tartışılmıştır.

Mesleki etik ilkeleri benimsemeye ilişkin boyutlar temelinde genel katılım düzeyleri incelendiğinde okul yöneticilerinin algılarına göre, sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkelerini oluşturan altı boyutun tamamını (topluma yönelik, okula yönelik, mesleğe yönelik, meslektaşlara yönelik, öğrencilere yönelik, velilere yönelik) “üst düzeyde” benimsedikleri **görülmüştür**. Bu sonuç, **Gündüz ve Coşkun (2012) ile Örenel (2005)**’in yaptığı araştırmaların sonuçlarıyla desteklenmektedir. Söz konusu boyutlar içerisinde okul yöneticilerinin algılarına göre sınıf öğretmenlerinin en çok okula yönelik mesleki etik ilkeleri benimsedikleri tespit edilmiştir. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin; okula ait maddi kaynakları çok dikkatli kullandıkları, okul kurallarına ve okul yönetimine karşı tutum ve davranışlara, öğretmenlik mesleğine ve etik değerlere yüksek düzeyde bağlı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum, okul yöneticilerinin algılarına göre sınıf öğretmenlerinin okulla manevi bir bağ kurduğu, okula zarar vermekten, okulu maddi ve manevi olarak yıpratmaktan kaçındığı sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Gözütok (2000) tarafından yapılan çalışmada, Millî Eğitim Bakanlığı’nda görev yapmakta olan ya da emekli yöneticiler, öğretmenler ve lise öğrencileri, “okula ait parayı kişisel amaçla kullanma” ifadesini, en etik dışı davranış olarak yorumlanmıştır. Manolova (2011)’nin yaptığı araştırmada da Türkiye ve Moldova kamu okullarında görev yapmakta olan ilköğretim öğretmenleri okula yönelik mesleki etik ilkeler boyutunu “tamamen” düzeyinde benimsedikleri bulgusuna ulaşmıştır. Manolova (2011)’nin bulgusunun, araştırma **sonuçlarıyla** paralellik gösterdiği tespit edilmiştir. Buna karşılık, okul yöneticilerinin algılarına göre, sınıf öğretmenlerinin en az meslektaşlara yönelik mesleki etik ilkeleri benimsedikleri tespit edilmiştir. Okul yöneticilerinin algılarına göre sınıf öğretmenlerinin; üst düzeyde benimsenmelerine rağmen diğer davranışlara oranla, yeteri kadar meslektaş toplantılarında yapıcı eleştiride bulunmadığı, meslektaşlarıyla öğretimsel bilgiyi yeteri kadar paylaşmadığı ve öğretmen adaylarının yetişmesi için gereken katkıyı sağlamadığı sonucuna ulaşılmışken, meslektaşlarının özlük haklarına saygı duyduklarına, meslektaşlarına karşı dürüst davrandıklarına ve meslektaşlarının düşüncelerine saygı duydukları sonucuna ulaşılmıştır. Gözütok (1999) da “Öğretmen adaylarının etik davranışları” adlı araştırmasında etik dışı davranışları incelerken benzer sonuçlara ulaşmıştır. Ayrıca Pelit ve Güçer (2005)’in yaptığı araştırmalarda etik dışı davranış olarak nitelenen davranışlardan bazılarının; kendi yaptığı bir hatayı meslektaşlarına yüklemeye çalışmak, meslektaşlarıyla ilişkilerinde ideolojik-partizan vb. gibi nedenlerle araya mesafe koymaya çalışmak, meslektaşlarıyla ilişkilerinde cinsiyet ayrımı gözetmek, meslektaşının başarısını kendine mal etmek olduğu tespit edilmiştir. Buradan hareketle, okul yöneticilerinin algılarına göre sınıf öğretmenlerinin, meslektaşlarıyla öğretmenlik mesleğine ilişkin konularda sorunlar yaşadığı ancak iş arkadaşlığı konusunda olumsuz herhangi bir tutum içinde olmadıkları şeklinde yorumlanabilir. Topluma yönelik mesleki etik ilkeler boyutu incelendiğinde; okul yöneticilerinin algılarına göre sınıf öğretmenlerinin, toplumun bir parçası olarak yaşamlarını sürdürdükleri anlaşılmaktadır. Topluma karşı sorumluluklarını yerine getiren, örnek bireyler olmaya çalışan, bireylerin haklarına saygı gösteren ve toplum içerisinde konuşurken mesleğine yakışır bir dil kullanan sınıf öğretmenleri, gösterdikleri tavır ve davranışlarla kendilerini ne

toplumdan üstün ne de toplumun bir parçası olmaktan uzak görmektedirler. Mesleğe yönelik mesleki etik ilkeler boyutu incelendiğinde; okul yöneticilerinin algılarına göre sınıf öğretmenlerinin, üst düzeyde benimsenmelerine rağmen diğer davranışlara oranla nöbet görevlerini yerine getirirken mesleki etik ilkelere yeteri kadar uygun davranmadıkları, mesleki yeterliklerini sürekli geliştirme ihtiyacı içerisinde yeteri kadar olmadıkları ve mesleklerini yerine getirirken potansiyellerini yeteri kadar kullanmadıkları sonucuna ulaşırlarken, meslek onurunu zedeleyecek davranışlardan kaçındıkları, gereksiz yere izin ve rapor almadıkları ve meslek ile ilgili kararlarında tutarlı davrandıkları tespit edilmiştir. Ergin (2014)'e göre ise, öğretmenler çalışma saatleri içinde cep telefonu ile görüşmek gibi kimi etik dışı davranışı yapma eğilimindedirler. Ayrıca öğretmenler belli bir müfredatı eğitim öğretim yılı içinde öğrenciye vermek zorunda olduklarından müfredatı yetiştirme sıkıntısı ve ders saatlerinin yetersizliği durumunda çoğu zaman çeşitli araç ve gereci kullanmayı zaman kaybı olarak görmektedirler. Sonuç olarak, okul yöneticilerinin algılarına sınıf öğretmenlerinin, zaman konusunda problem yaşadığı durumlarda ve yaparken mutlu olmadığı, hazırbulunuşluk düzeyi düşük görevlerde mesleğe yönelik mesleki etik ilkeleri gözardı ettiği görülmektedir. Öğrencilere yönelik mesleki etik ilkeler boyutu incelendiğinde; okul yöneticilerinin algılarına göre sınıf öğretmenlerinin, öğrencilerinin onurunun korunmasına ve öğrencilere verdikleri sözün tutulmasına önem verdikleri tespit edilmiştir. Velilere yönelik mesleki etik ilkeler boyutu incelendiğinde ise, sınıf öğretmenlerinin, velilerden gelen hediyeleri kabul ettiklerine ve velilerle iletişimde sosyo-ekonomik düzeye göre ayırım yaptıklarına ulaşırlarken, velilere karşı kibar oldukları ve yine velilere karşı dürüst davrandıkları tespit edilmiştir.

Cinsiyet değişkenine ilişkin ulaşılan sonuçlara göre, yönetici algıları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiş olmakla beraber, kadın okul yöneticilerinin boyutların tamamında sınıf öğretmenlerinin etik ilkeleri benimsemelerine yönelik katılım düzeylerinin erkek okul yöneticilerine nazaran daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Şengül (2013)'ün araştırma sonucu, bu araştırmayı destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Şengül (2013), öğretmenlerin etik davranışlarının cinsiyete göre karşılaştırılması için yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda hiçbir alt boyutta kadın ve erkek öğretmenler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmediği sonucuna ulaşmıştır. Buna karşılık, Obuz (2009) tarafından yapılan ve Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerini kapsayan araştırma ile Pelit ve Güçer (2006) tarafından öğretmen adayları üzerinde yapılan benzer konulu araştırmalarda cinsiyetler arasında kadın öğretmen adayların erkek öğretmen adaylarına göre etik algılamalarda daha hassas oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır. Sonuç olarak, cinsiyet değişkeni baz alındığında, boyutlar temelinde okul yöneticilerinin algılarına göre sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışlarında anlamlı fark görülmemiştir. Ancak ulaşılan sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda kadın okul yöneticilerin erkek okul yöneticilerine nazaran daha katılımcı ve daha benimseyici olduğu tespit edilmiştir.

Yaş değişkenine ilişkin ulaşılan sonuçlara göre, topluma yönelik mesleki etik ilkeler **boyutunda yaşı** en büyük olan grupta bulunan (41 yaş ve üzeri) okul yöneticilerinin lehine anlamlı fark elde edilmiştir. Topluma yönelik mesleki etik ilkeler incelendiğinde, okul yöneticilerinin yaş ortalaması arttıkça sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışlarını benimseme düzeylerinin de doğru orantılı olarak artış gösterdiği görülmektedir. Yani okul

yöneticilerinin yaşı arttıkça, sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışlara daha uygun davrandığı algısını benimsedikleri tespit edilmiştir. Bu sonucun Babaoğlu (2006)'ın bulgularıyla tutarlı olduğu görülmektedir. Babaoğlu (2006), daha büyük yaş grubundaki yöneticilerin genellikle evli, çocuklu, düzenli ve sabit bir yaşama sahip olduğu, daha durağan, psikolojik olarak daha olgun insanlar olma olasılıklarının fazla olduğu, eş ve çocukla ilgilenmenin onları kişisel sorunlar ve duygusal çatışmalarla başa çıkmada deneyimli hale getirdiğini belirtmiştir. Okul yöneticilerinin gerek yaşantısıyla gerekse de tutum ve davranışları bakımından yaşları arttıkça olgunlaştığı, olgunlaştıkça da sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışlarını daha olumlu gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Mesleki kıdem değişkeni dikkate alındığında, topluma yönelik mesleki etik ilkeler boyutunda mesleki kıdemi yüksek olan (21-30 yıl ile 31 yıl ve üzeri) gruplarda bulunan okul yöneticilerinin lehine anlamlı farklar elde edilmiştir. Okul yöneticilerinin, topluma yönelik mesleki etik ilkeler boyutunu benimseme düzeyleri, mesleki kıdemleriyle paralel bir biçimde artış göstermektedir. Başka bir deyişle, okul yöneticileri meslekte yıllar içerisinde tecrübe edindikçe, sınıf öğretmenlerinin topluma yönelik mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışlara daha uygun davrandıklarını düşünmektedir. Ergin (2014) de, öğretmenlerin yıllar içerisinde deneyim ve tecrübe kazandıkça kendini geliştireceği varsayımından hareketle kıdemli öğretmenlerin etik dışı uygulamalara ilişkin algılamalarının daha hassas ölçütte olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ulaşılan sonuçlar, Köroğlu ve Oğuz (2011)'un araştırma sonuçlarıyla tutarlı olduğu değerlendirilmektedir. Köroğlu ve Oğuz (2011) yapmış oldukları araştırmaya göre, ilköğretim okulu öğretmenlerinin mesleki gelişimlerinde eğitim müfettişlerinin yapmış olduğu rehberliğe ilişkin yöneticilerin görüşleri “21 yıl ve üzeri” mesleki kıdem grubunda bulunan yöneticilerin görüşleri “20 yıl ve altı” mesleki kıdem grubunda bulunan yöneticilerin görüşlerine göre daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okul yöneticilerinin, mesleki kıdemi arttıkça sınıf öğretmenlerini algılama düzeyi de artmaktadır. Ayrıca Eldaş-Çokan (2006) da kıdemli yöneticilerin, öğretmenlik mesleğindeki etik değerlere sahip çıkma eğiliminde oldukları; 21 yılın altında mesleki kıdeme sahip yöneticilerin ise öğretmenlik mesleğinde zamana bağlı olarak yaşanan etik değerleri daha esnek olarak algıladıkları sonucuna ulaşmıştır. Bir başka farklılık tespit edilen boyut olan, meslektaşlara yönelik mesleki etik ilkeler boyutunda ise mesleki kıdemi düşük (10 yıl ve daha az, 11-20 yıl ve 21-30 yıl) gruplardaki okul yöneticilerinin lehine anlamlı farklar görülmüştür. Yani okul yöneticilerinin mesleki kıdemleri arttıkça, sınıf öğretmenlerinin meslektaşlarına karşı mesleki etik ilkelere daha az önem vermeye başladığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak sınıf öğretmenlerinin, meslektaşlarına yönelik mesleki etik ilkeler boyutundaki davranışlarının genel anlamda değişiklik gösterdiği düşünülmektedir. Okul yöneticilerinin algıları, mesleki kıdemleri arttıkça sınıf öğretmenlerinden yana olumlu yönde değiştiğinden bu farklılığın ortaya çıktığı düşünülmektedir.

Öğrenim durumu değişkenine ilişkin ulaşılan sonuçlara göre, mesleğe yönelik mesleki etik ilkeler boyutunda lisans mezunu okul yöneticileri lehine anlamlı fark görülmüştür. Mesleğe yönelik mesleki etik ilkeler boyutunda lisans mezunu okul yöneticileri, lisansüstü eğitim almış okul yöneticilerine nazaran, sınıf öğretmenlerinin mesleğe yönelik mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışlarını daha çok benimsedikleri anlaşılmaktadır. Meslektaşlara yönelik mesleki etik ilkeler boyutunda da lisans mezunu okul yöneticileri lehine anlamlı fark

görülmüştür. Lisans mezunu okul yöneticilerinin lisansüstü eğitim almış okul yöneticilerine nazaran, sınıf öğretmenlerinin meslektaşlara yönelik mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışlarını daha çok benimsedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Farklılaşmanın tespit edildiği her iki boyutta da öğrenim durumu düşük olan okul yöneticilerinin öğrenim durumu yüksek olan okul yöneticilerine nazaran daha olumlu algıya sahip oldukları görülmüştür. Buradan öğrenim durumu arttıkça beklentinin ve memnuniyetsizliğin arttığı sonucuna ulaşılmaktadır. Çalışkan (2009), eğitim seviyesi arttıkça, kararların demokratik çerçeveler içerisinde alınması, toplantılara yeterli hazırlık yapılması, toplantıların uygun yönetsel becerilerle yönetilmesi ve yöneticilerin grup dinamiğini ortaya çıkarıcı becerilere sahip olması, yöneticilerin etkin sunum becerisi ve sorunların çözümünde işbirliğinin teşvik edilmesi, toplantılarda belirlenen hedeflere ulaşma, çift yönlü bilgi akışının olması ve dağıtılan görevlerde adaletli davranılması konularına yönelik memnuniyetsizliğin arttığını belirtmektedir. Ayrıca, toplantılara katılmayanlara sonradan bilgi verilmesi, görev dağılımında ilgi, istek, yeterliliğin esas alınması ve yöneticilerin mesajlarını en doğru şekilde vermeleri, alınan kararların uygulamaya konması, toplantıların amacına uygun katılımcılardan oluşması ve yöneticilerin nezaket kurallarına dikkat etmesi gibi özelliklere yönelik de memnuniyetsizliğin arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunun nedeni olarak da eğitim seviyesinin gerektirdiği, beklentilerin **yüksekliği gösterilebilir (Çalışkan, 2009).**

Okulun bulunduğu yer değişkeni dikkate alındığında, sadece topluma yönelik mesleki etik ilkeler boyutunda, köyde görev yapan okul yöneticilerinin lehine anlamlı fark görülmüştür. Okul yöneticilerinin algılarına göre sınıf öğretmenlerinin köyde, topluma yönelik etik davranışlara ilçe merkezine nazaran daha çok dikkat ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bunda köyün nüfusunun etkili olduğu düşünülmektedir. Köyde görev yapan okul yöneticilerinin sayısı ile ilçe merkezinde görev yapan okul yöneticilerinin sayıları birbirine çok yakındır. Bulgular neticesinde okul yöneticilerinin algılarına göre, sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışları, okulun bulunduğu yer değişkeninden, topluma yönelik etik ilkeler boyutu dışında etkilenmediği sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka deyişle okul yöneticileri, ister ilçe merkezinde görev yapsın isterse de köyde, okulun bulunduğu yer farketmeksizin sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışlarını yüksek düzeyde benimsedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Gülpınar (2018) **da** yaptığı araştırmada benzer sonuca ulaşılmıştır. Araştırmasının dört boyutundan sadece birinde anlamlı fark elde eden Gülpınar (2018) **'in ulaştığı araştırma** sonuçları incelendiğinde okul müdürlerinin algılarında anlamlı fark bulunmuştur. Test sonuçlarına göre fark köy ile diğer (il ve ilçe merkezleri) arasında çıkmıştır. **Anlamlı farklılık**, köyde görev yapan okul müdürlerinin lehinedir. Köyde görev yapan okul müdürlerinin il ve ilçe merkezinde çalışan müdürlere oranla olumlu bakış açısına sahip olup engellerin üstesinden gelebileceklerine inandıkları için daha azimli oldukları düşünülmektedir. Görev yaptığı yere karşı bakış açısı olumlu olan, engellerin üstesinden gelebileceğine inanan okul yöneticilerinin, topluma yönelik mesleki etik ilkeler boyutunda da olumlu anlamda fark yaratması bu çalışmanın, Gülpınar (2018) **'in çalışmasıyla tutarlı olduğunu göstermektedir.**

Araştırma sonuçları, değişkenler baz alınarak incelendiğinde; kadın okul yöneticilerinin sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışlarına yüksek katılımı ve yüksek benimseme düzeyleri, yaş olarak olgun okul yöneticilerin sınıf öğretmenlerini empati kurarak pozitif yönde değerlendirmesi söz konusudur. Mesleğinde tecrübeli okul yöneticilerinin, sınıf

öğretmenlerini daha iyi anladıkları ve onları daha yüksek düzeyde benimsedikleri, sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışlarını daha olumlu algıladıklarına ulaşılmıştır. Öğrenim düzeyi düşük okul yöneticilerin beklentilerinin de düşük olmasından ötürü sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışlarından ziyadesiyle memnuniyet duydukları sonucuna ulaşılmıştır. Köyde görev yapan okul yöneticilerin, tek boyutta dahi olsa sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışlarını daha çok benimsediği tespit edilmiştir.

Öneriler

- Sınıf öğretmenlerinin toplum içinde gelişmeyi ve kalkınmayı destekleyecek çalışmalardan uzak durmaya çalıştığı sonucundan hareketle, sınıf öğretmenlerinin toplumun gelişmesine ve kalkınmasına ilişkin görüş ve önerileri dikkate alınarak, bu süreçlerde daha aktif rol almaları sağlanabilir.
- Sınıf öğretmenlerinin meslektaşlarıyla iletişim sorunları yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle, toplantılarda veya etkinliklerde yapıcı eleştirilerden kaçınıldığı, öğretimsel bilgilerin paylaşılmadığı tespit edilmiştir. Bu konuda okul yöneticilerinin düzenleyecekleri sosyal aktivitelerle öğretmenler arası iletişimin artmasını sağlayabilirler.
- Bu çalışma ile okul yöneticilerinin algıları baz alınarak sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışları benimseme düzeyleri ölçülmüştür. Benzer bir çalışma ile okul yöneticilerinin algılarına göre ilköğretim okullarında görevli tüm branş öğretmenlerinin mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışları değerlendirilebilir.
- Sınıf öğretmenlerinin algılarına göre okul yöneticilerinin mesleki etik ilkeler kapsamındaki davranışları benimseme düzeyleri değerlendirilebilir.

Kaynakça

- Akarsu, B. (1997). *Töre, ahlak, etik*. Ankara: Cumhuriyet Gazetesi Yayınları.
- Altinkurt, Y. & Yılmaz, K. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlerin mesleki etik dışı davranışlar ile ilgili görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 113-128.
- Arğa, M. (2012). *Öğretmenlerin mesleki etik ilkeleri kapsamındaki davranışlarının ilköğretim ve ortaokul öğrencilerinin algılarıyla değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Atlar, Y. (2015). *Okul yöneticilerinin etik liderlik davranışlarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Zirve Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

- Aydın, İ. (2006). *Eğitim ve öğretimde etik*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Aydın, İ. (2012). *Yönetmel, mesleki ve örgütsel etik (5. Baskı)*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Aydoğan, İ. (2011). Öğretmenlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeylerinin öğrenciler tarafından algılanması. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21(2)*, 87-96.
- Babaođlan, E. (2006). *İlköğretim okulu yöneticilerinde tükenmişlik*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Abant İzzet Baysal Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu
- Bahçeci, F. (2014). *Öğretmen algılarına göre okul müdürlerinin etik liderlik davranışları, öğretmenlerin karşılaştığı yıldırma davranışı ve örgütsel adalet arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mevlâna Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Börü, N. (2015). *Etik lider olarak okul yöneticisinin özellikleri ve davranışlarına ilişkin ortaöğretim öğretmenlerinin görüşleri*. (Yayımlanmamış Doktor Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Coşkun, N. (2016). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının öğretmenlik meslek etiği değerlerine ilişkin görüşleri: mesleki etik değerlerin kazanımı sürecinde örtük program*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Çağrııcı, M. (1989). *Türkiye diyanet vakfı islam ansiklopedisi*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı E- Yayınevi.
- Çalışkan, Ü. (2009). *Okul yöneticilerinin toplantı yönetimi ile ilgili tutum ve becerilerinin öğretmenler tarafından algılanması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Eldaş-Çokan, S. (2006). *Sınıf öğretmenlerinin öğretim etiğine yönelik algılarının sınıf içerisinde karşılaştıkları sorunlu davranışları gidermeye yönelik kullandıkları stratejilere yansımaları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Erdoğan, H. (2016). *İlköğretim kurumlarında görev yapan okul müdürlerinin etik liderlik davranışlarının öğretmenlerin görüşleri açısından değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Ergin, Y. (2014). *İlköğretim sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleği ile ilgili etik olmayan davranışlara ilişkin algılamaları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Gözütok, D. (1999). Öğretmenlerin etik davranışları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 2(1)*, 84-97.
- Gülpınar, A. (2018). *Okul Yöneticilerinin özyeterliliklerine ilişkin algılarının çeşitli değişkenler*

- açısından incelenmesi.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elâzığ.
- Gündüz, Y. & Coşkun, Z S. (2011). İlköğretim öğrencilerinin öğretmenlerinin mesleki etik ilkelere uyma düzeyine ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 95-110.
- Gündüz, Y. & Coşkun, Z S. (2012). Öğrenci algısına göre öğretmen etik değerler ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13(1), 111-131.
- İnal, K. (1996). “*Sosyalist etik*”, *gelecek*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Kaçay, Z. (2015). *Beden eğitimi öğretmenlerine göre okul yöneticilerinin etik liderlik davranışlarının örgütsel bağlılık ve yaşam doyumuna etkisi.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Kalaz, M. (2016). *Öğretmen görüşlerine göre okul yöneticilerinin etik liderlik özellikleri ile öğretmenlerin örgütsel adanmışlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel araştırma ve istatistik teknikleri*. Ankara: Tekışık Web Ofset Tesisleri
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel
- Kırıcı, M. (2014). *Öğrenci algularına göre öğretmenlerin mesleki etik kurallara uyma düzeyleri.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüleri, Kahramanmaraş.
- Kıroğlu, K. & Elma, C. (Ed.). (2009). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem Yayınları
- Konak, M. (2014). *Öğretmenlerin görüşlerine göre ilköğretim müdürlerinin etik liderlik davranışları ile çatışma yönetme stilleri arasındaki ilişki.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Koroğlu, H & Oğuz, E. (2011). Eğitim müfettişlerinin rehberlik rollerine yönelik öğretmen, yönetici ve eğitim müfettişi görüşleri. *Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi*, 1(2), 9-25.
- Kuçuradi, İ. (1988). *Uludağ konuşmaları*. Ankara: TFK Yayınları.
- Kuçuradi, İ. (2009). *Uludağ konuşmaları (Özgürlük, Ahlak, Kültür Kavramları)*. Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu.
- Kurtulan, I. (2007). *Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki etik değerler açısından kendilerini değerlendirmeleri.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Manolova, O. (2011). *Mesleki etik ilkelere ilişkin Türkiye ve Moldova'daki ilköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleri.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Mengüoğlu, T. (1997). *Felsefeye giriş*. Ankara: Remzi Kitapevi
- Mertler, B Z. (2015). *Sınıf öğretmenlerinin okul yöneticilerinin etik liderlik davranışlarına ilişkin görüşleri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Nuttall, J. (1997). *Ahlak üzerine tartışmalar*. (Çeviren: Abdullah Yılmaz). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Obuz, Ü. (2009). *Öğrencilerinin öğretmenlik mesleğiyle ilgili etik olmayan davranışlara ilişkin görüşleri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Ocak, H. (2011). Bir ahlak felsefesi problemi olarak erdem kavramına yüklenen anlamın ilkçağ'dan Ortaçağ'a evrimi. *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 79- 101.
- Örenel, S. (2005). *Öğretmenlerin mesleki etik ilkeleri kapsamındaki davranışlarının ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin algılarıyla değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özbek, O. (2003). *Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki etik ilkeleri ve bu ilkelere uyma düzeyleri*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Pelit, E & Güçer, E. (2006). Turizm alanında öğretmenlik eğitimi alan öğrencileri turizm işletmelerinde yaptıkları stajları değerlendirmeleri üzerine bir araştırma. *Ticaret ve Turizm Fakültesi Dergisi*, 1(1), 139–161.
- Poyraz, H. (1996). *Dil ve ahlak*. Ankara: Vadi Yayınları.
- Sakin, A. (2007). *Okulöncesi öğretmenlerin mesleki etik davranışlar hakkındaki görüşleri ile ahlaki yargı düzeyleri ve öğretmenlik tutumlarının incelenmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Şakar, M. C. (2010). *İlköğretim sınıf öğretmenlerinin etik görüşlerinin değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Şen, M. L. (1998). *Kamu yönetiminde yozlaşmanın önlenmesinde yönetsel etik yaklaşımı*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Şengül, B. (2013). *Öğretmenlerin etik davranışlarının incelenmesi: Türkiye- Kosova karşılaştırması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Şişman, M. & Acat, M. B. (2003). Öğretmenlik uygulaması çalışmalarının öğretmenlik mesleğinin algılanmasındaki etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 235-250.
- Toksoy, H. (2011). *Öğretmen algılarına göre yöneticilerin etik liderlik davranışları*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler

Enstitüsü, İstanbul.

Toytok, E. H. (2014). *Öğretmen algılarına göre okul yöneticilerinin etik liderlik davranışlarının örgüt kültürü üzerine etkisi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

Yabin, Ö. (2015). *Öğretmen algılarına göre ortaöğretim kurum yöneticilerinin etik liderlik davranışı gösterme düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Zirve Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Gaziantep.

Yayla, A. (2011). Eğitim kavramının etik açıdan analizi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 1-12.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (Genişletilmiş 9. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.